DOMSTOLENS DOM (första avdelningen)

den 2 oktober 2008 *

I mål C-372/07,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 234 EG, framställd av Supreme Court (Irland), genom beslut av den 30 juli 2007 som inkom till domstolen den 6 augusti 2007, i målen

Nicole Hassett

mot

South Eastern Health Board,

ytterligare deltagare i rättegången:

Raymond Howard,

* Rättegångsspråk: engelska.

Medical Defence Union Ltd,

MDU Services Ltd,

och

Cheryl Doherty

mot

North Western Health Board,

ytterligare deltagare i rättegången:

Brian Davidson,

Medical Defence Union Ltd,

MDU Services Ltd,

meddelar

DOMSTOLEN (första avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden P. Jann samt domarna A. Tizzano (referent), A. Borg Barthet, M. Ilešič och J.-J. Kasel,

generaladvokat: Y. Bot,
justitiesekreterare: förste handläggaren L. Hewlett,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 12 juni 2008,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

— Medical Defence Union Ltd och MDU Services Ltd, genom R. Bourke, solicitor, samt av B. Murray, BL, och N. Travers, BL,

— R. Howard och B. Davidson, genom D. McDonald, SC, och E. Regan, SC,

— Irlands regering, genom D. O'Hagan, i egenskap av ombud, biträdd av J. O'Reilly, SC,

— Europeiska gemenskapernas kommission, genom A.-M. Rouchaud-Joët och M. Wilderspin, båda i egenskap av ombud,

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet utan förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 22.2 i rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (EGT L 12, 2001, s. 1).

2 Begäran har framställts i två mål mellan R. Howard och B. Davidson (nedan kallade läkarna) och deras yrkesorganisationer, bolagen Medical Defence Union Ltd och MDU Services Ltd (tillsammans nedan kallade MDU), angående ett krav på ersättning,

regressvis och/eller på annan grund, avseende belopp som var och en av dem kan komma att bli skyldig att erlägga till följd av ersättningskrav från de hälso- och sjukvårdsmyndigheter (health boards) de arbetade för, på grund av en skadeståndstalan avseende fel i yrkesutövningen som väckts av N. Hassett och C. Doherty mot dessa hälso- och sjukvårdsmyndigheter.

Tillämpliga bestämmelser

3 I skäl 11 i förordning nr 44/2001 anges följande:

”Behörighetsbestämmelserna måste uppfylla kravet på förutsebarhet och bygga på den allmänna principen om svarandens hemvist, och det måste alltid kunna gå att bestämma vilken domstol som är behörig utifrån denna princip, utom i vissa bestämda fall när tvistens art eller hänsynen till partsautonomin gör det berättigat att använda någon annan anknytning …”

4 I artikel 2.1 i nämnda förordning anges följande:

”Om inte annat föreskrivs i denna förordning, skall talan mot den som har hemvist i en medlemsstat väckas vid domstol i den medlemsstaten, oberoende av i vilken stat han har medborgarskap.”

5 I artikel 5 i samma förordning föreskrivs följande:

”Talan mot den som har hemvist i en medlemsstat kan väckas i en annan medlemsstat

1) a) om talan avser avtal, vid domstolen i uppfyllelseorten för den förpliktelse som talan avser;

…

3) om talan avser skadestånd utanför avtalsförhållanden, vid domstolen i den ort där skadan inträffade eller kan inträffa,

…”

6 I artikel 6 i förordning nr 44/2001 anges följande:

”Talan mot den som har hemvist i en medlemsstat kan även väckas i följande fall:

…

2) Om talan avser återgångskrav eller annat liknande, vid den domstol där det ursprungliga käromålet är anhängigt, såvida inte detta har väckts endast för att få talan mot tredje man prövad vid annan domstol än den som annars skulle ha varit behörig att pröva talan mot honom.

…”

7 I artikel 22 anges följande:

”Följande domstolar skall, oberoende av parternas hemvist, ha exklusiv behörighet:

…

2) Om talan avser giltighet, ogiltighet eller upplösning av bolag eller andra juridiska personer eller giltighet av beslut av deras organ, domstolarna i den medlemsstat där den juridiska personen har sitt säte...

…”

Tvisterna vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan

8 Av beslutet om hänskjutande framgår att målen vid den nationella domstolen har ursprung i två skadeståndskrav, som har väckts av Nicole Hasset och Cheryl Doherty vid irländska domstolar, mot två irländska hälso- och sjukvårdsmyndigheter, på grund av allvarliga personskador som påstås ha uppkommit till följd av fel i yrkesutövningen som begåtts av läkare som var anställda vid nämnda myndigheter (nedan kallade läkarna). I båda målen träffades en förlikning som gav kärandena rätt till skadestånd med visst belopp.

9 I de två målen begärde de berörda hälso- och sjukvårdsmyndigheterna att läkarna skulle åläggas att inträda som parter i förfarandena och yrkade att dessa, regressvis eller på annan grund, skulle förpliktas att utge ersättning till dem med anledning av den nämnda skadeståndstalan.

10 Läkarna var vid tiden för de händelser som ligger till grund för tvisterna medlemmar i MDU. Det är en intresseorganisation för läkare som drivs i form av ett aktiebolag, bildat enligt engelsk rätt, med säte i Förenade kungariket. Den har således till uppgift att hålla medlemmarna skadeslösa inom ramen för ärenden avseende försummelser i yrkesutövningen.

11 Läkarna begärde ersättning, regressvis och/eller på annan grund, avseende de belopp som var och en av dem kunde komma att bli skyldig att erlägga på grund av ersättningskrav från de berörda hälso- och sjukvårdsmyndigheterna. Med hänvisning till artiklarna 47 och 48 i MDU:s bolagsordning, i vilka anges att bolagsstyrelsen är behörig att helt efter eget skön besluta angående en begäran om ersättning, avslog bolagsstyrelsen läkarnas ansökningar om ersättning.

12 Läkarna ansåg att deras rättigheter enligt bolagsordningen hade åsidosatts genom avslagsbeslutet och begärde att MDU skulle åläggas att inträda som part i förfarandena. Begäran beviljades av High Court i beslut av den 22 juni 2005.

13 MDU framställde då en processinvändning och yrkade att nämnda beslut skulle upphävas. MDU anförde att de anspråk som framställts gentemot bolaget i huvudsak gällde giltigheten av beslut som fattats av bolagets styrelse och att dessa anspråk omfattades av artikel 22.2 i förordning nr 44/2001, varför endast brittiska, och inte irländska, domstolar var behöriga.

14 Läkarna gjorde däremot gällande att med beaktande av anspråkens art var de irländska domstolarna behöriga enligt artiklarna 5.1, 5.3 och 6.2 i förordning nr 44/2001. MDU hade nämligen gjort sig skyldigt till avtalsbrott, genom att underlåta att på ett korrekt sätt pröva ansökningarna om ersättning. Vidare hade MDU redan bistått läkarna i deras försvar i målen angående fel i tjänsteutövningen, varför bolaget inte hade haft rätt att neka dem ersättning i detta sena skede av förfarandet.

15 Den processinvändning som MDU hade framställt avslogs med motiveringen att läkarnas ansökningar inte omfattades av artikel 22.2 i nämnda förordning. MDU överklagade High Courts beslut till Supreme Court, som beslutade att vilandeförklara målen och ställa följande tolkningsfråga till domstolen:

”När praktiserande läkare bildar en intresseorganisation i form av ett bolag enligt lagstiftningen i en medlemsstat, i syfte att bistå och utge ersättning till medlemmar, som praktiserar i denna och i en annan medlemsstat, i deras yrkesutövning, och tillhandahållandet av detta bistånd eller denna ersättning är beroende av ett beslut som fattas av bolagets styrelse, i enlighet med dess bolagsordning och helt efter eget

skön, ska då en talan som en läkare som praktiserar i den andra medlemsstaten väcker, under åberopande av att bolaget har åsidosatt dennes avtalsenliga eller lagstadgade rättigheter, mot ett beslut att enligt dessa bestämmelser neka denne bistånd eller ersättning anses avse giltigheten av ett beslut av bolagets organ i den mening som avses i artikel 22.2 i [förordning nr 44/2001], med påföljd att domstolarna i den medlemsstat där bolaget har sitt säte har exklusiv behörighet?”

Prövning av tolkningsfrågan

16 Den hänskjutande domstolen har ställt denna fråga för att få klarhet i huruvida artikel 22.2 i förordning nr 44/2001 ska tolkas så att en talan såsom den som väckts vid den nationella domstolen, inom ramen för vilken en part hävdar att ett beslut av ett bolags organ har åsidosatt rättigheter som denna part anser sig ha enligt bolagsordningen, avser giltigheten av beslut av bolagets organ, i den mening som avses i denna bestämmelse.

17 Innan denna fråga besvaras ska det erinras, för det första, om att bestämmelserna i förordning nr 44/2001 ska tolkas självständigt och med hänsyn tagen till dess systematik och syften (se, bland annat, domstolens dom av den 13 juli 2006 i mål C-103/05, Reisch Montage, REG 2006, s. I-6827, punkt 29).

18 För det andra måste, såsom framgår av skäl 11 i förordning nr 44/2001, huvudregeln om

behörighet för domstolen i den ort där svaranden har hemvist kunna göras gällande, utom i vissa bestämda fall i vilka tvistens art gör det berättigat att använda någon annan anknytning. Sådana fall ska följaktligen tolkas restriktivt.

19 Domstolen har gjort just en sådan tolkning av bestämmelserna i artikel 16 i konventionen av den 27 september 1968 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område (EGT L 299, 1972, s. 32; svensk utgåva, EGT C 15, 1997, s. 30) (nedan kallad Brysselkonventionen). Dessa bestämmelser är i sak identiska med dem som återfinns i artikel 22 i förordning nr 44/2001. Domstolen fann att nämnda bestämmelser i Brysselkonventionen inte ska ges en mer vidsträckt tolkning än deras målsättning kräver, eftersom de utgör ett undantag från konventionens allmänna behörighetsregler, genom att de leder till att parterna berövas den möjlighet att välja forum som de annars skulle ha haft och i vissa fall till att de måste föra talan inför en domstol som inte är domstol i någondera partens hemvistort (se domstolens dom av dem 14 december 1977 i mål 73/77, Sanders, REG 1977, s. 2383, punkterna 17 och 18, av den 27 januari 2000 i mål C-8/98, Dansommer, REG 2000, s. I-393, punkt 21, och av den 18 maj 2006 i mål C-343/04, ČEZ, REG 2006, s. I-4557, punkt 26).

20 Såsom vidare framgår av Jenardrapporten om Brysselkonventionen (EGT C 59, 1979, s. 1), är huvudsyftet med ett sådant undantag, enligt vilket domstolarna i den medlemsstat i vilken bolaget har sitt säte ges exklusiv behörighet, att centralisera behörigheten för att undvika motstridiga beslut vad avser bolags existens och giltigheten av beslut som bolagens organ fattat.

21 Såsom även framgår av nämnda rapport är domstolarna i den medlemsstat där bolaget har sitt säte bäst skickade att döma i sådana tvister, bland annat på grund av att formaliteterna för offentliggörande av information om bolaget ska uppfyllas i denna medlemsstat. Att dessa domstolar ges en sådan exklusiv behörighet har således till syfte att tillgodose intresset av god rättskipning (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovannämnda målet Sanders, punkterna 11 och 17).

22 Tvärtemot vad MDU har anfört går det inte att utifrån de principer som nämnts i föregående punkter sluta sig till att det, för att artikel 22.2 i förordning nr 44/2001 ska vara tillämplig, är tillräckligt att det finns ett samband av något slag mellan en talan och ett beslut som fattats av ett bolags organ (se, analogt med artikel 16.1 i Brysselkonventionen, domstolens dom av den 17 maj 1994 i mål C-294/92, Webb, REG 1994, s. I-1717, punkt 14, och domen i det ovannämnda målet Dansommer, punkt 22).

23 Om alla tvister som gällde ett beslut som fattats av ett bolags organ skulle omfattas av artikel 22.2 i förordning nr 44/2001, skulle detta i realiteten, såsom läkarna påpekat, innebära att varje talan, oavsett om den avser ansvar enligt avtal, utomobligatoriskt ansvar eller något annat, som riktats mot ett bolag nästan alltid skulle omfattas av behörigheten för domstolar i den medlemsstat där detta bolag har sitt säte.

24 En sådan tolkning av nämnda artikel skulle leda till att den ifrågavarande undantagsbestämmelsen om behörighet omfattade såväl mål vilka inte skulle kunna leda till motstridiga avgöranden angående giltigheten av beslut som fattats av bolagets organ, i den meningen att målens utgång inte skulle ha någon inverkan på beslutens giltighet, liksom mål vilka inte kräver en prövning av de formaliteter för offentliggörande av information som gäller för ett bolag.

25 Denna tolkning skulle utvidga tillämpningsområdet för artikel 22.2 i förordning nr 44/2001 utöver vad dess syfte, som har angetts i punkterna 20 och 21 i denna dom, kräver.

26 Av detta följer att, såsom läkarna och Europeiska gemenskapernas kommission har anfört, nämnda artikel ska tolkas på så sätt att dess tillämpningsområde endast omfattar de tvister i vilka en part bestrider giltigheten av ett beslut som har fattats av ett bolags

organ, med åberopande av tillämplig bolagsrätt eller bestämmelser i bolagsordningen angående bolagsorganens verksamhet.

27 Det framgår emellertid inte av begäran om förhandsavgörande att läkarna har gjort några sådana bestridanden i High Court.

28 Läkarna har i målen vid den nationella domstolen nämligen inte alls ifrågasatt att MDU:s styrelse enligt bolagsordningen hade befogenhet att fatta det beslut genom vilket deras begäran om ersättning avslogs.

29 Läkarna har däremot kritiserat hur denna befogenhet har utövats. De har anfört att MDU i detta fall utan vidare avslog deras begäran om ersättning, utan att göra en grundlig prövning av denna, och därigenom åsidosatte de rättigheter som de anser sig ha enligt MDU:s bolagsordning, i egenskap av medlemmar i denna organisation.

30 Följaktligen omfattas inte målen vid den nationella domstolen av tillämpningsområdet för artikel 22.2 i förordning nr 44/2001.

31 Mot bakgrund av det ovan anförda ska den fråga som ställts besvaras på följande sätt. Artikel 22.2 i förordning nr 44/2001 ska tolkas så att en talan såsom den som väckts vid den nationella domstolen, inom ramen för vilken en part hävdar att ett beslut av ett bolags organ har åsidosatt rättigheter som denna part anser sig ha enligt bolagsordningen, inte avser giltigheten av beslut av bolagets organ, i den mening som avses i denna bestämmelse.

Rättegångskostnader

32 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målen vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (första avdelningen) följande:

Artikel 22.2 i rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område ska tolkas så att en talan såsom den som väckts vid den nationella domstolen, inom ramen för vilken en part hävdar att ett beslut av ett bolags organ har åsidosatt rättigheter som denna part anser sig ha enligt bolagsordningen, inte avser giltigheten av beslut av bolagets organ, i den mening som avses i denna bestämmelse.

Underskrifter